

Saimaan ammattikorkeakoulu  
Liiketalous Lappeenranta  
Liiketalouden koulutusohjelma  
Laskentatoimi

Karita Kemppi

## **Uusi säätiölaki ja sen tuomat muutokset säätiöiden toimintaan**

Opinnäytetyö 2017

## Tiivistelmä

Karita Kemppi

Uusi säätiölaki ja sen tuomat muutokset säätiöiden toimintaan, 41 sivua, 2 liitettä

Saimaan ammattikorkeakoulu

Liiketalous Lappeenranta

Liiketalouden koulutusohjelma

Laskentatoimi

Opinnäytetyö 2017

Ohjaaja: lehtori Teija Launiainen, Saimaan ammattikorkeakoulu

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, mitä muutoksia uusi säätiölaki on tuonut säätiöiden toimintaan vanhaan säätiölakiin verrattuna ja miten muutokset ovat näkyneet käytännössä tutkimuksen kohteina olleiden säätiöiden toiminnassa. Tarkastelun kohteena olivat säätiön hallintoon, tilinpäätökseen ja tilintarkastukseen tulleet muutokset.

Tutkimus oli kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus ja tutkimuksen empiirinen aineisto kerättiin teemahaastatteluilla. Haastateltavina olivat Etelä-Karjalan ammatillisen koulutuksen tukisäätiön asiamies ja kirjanpitäjä sekä Lappeenrannan teknillisen yliopiston tukisäätiön toiminnanjohtaja ja kaksi tilintarkastajaa.

Tutkimuksen tuloksena havaittiin, että uusi säätiölaki on tuonut muutoksia säätiöiden toimintaan kaikille tarkastelun kohteina olleille osa-alueille. Muutokset säätiöissä olivat erilaisia ja ne kohdistuivat eri osa-alueille. Etelä-Karjalan ammatillisen koulutuksen tukisäätiöön suurimmat muutokset olivat apurahoista päättämisen siirtyminen työvaliokunnalta hallituksen tehtäväksi sekä sijoitustoiminnan uudistaminen. Lappeenrannan teknillisen yliopiston tukisäätiön suurimmat muutokset olivat konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus sekä toimintakertomuksessa annettavan informaation lisääminen. Lähipiiriuudistus koettiin hankalaksi ja aiheutti muutoksia molemmissa säätiöissä. Tilintarkastukseen tulleet muutokset olivat vähäisiä.

Asiasanat: säätiö, säätiölaki, lähipiiri, varainhoito

## **Abstract**

Karita Kemppi

The new Foundations Act and the changes it has brought to foundations, 41 pages, 2 appendices

Saimaa University of Applied Sciences

Faculty of Business Administration Lappeenranta

Degree Programme in Business Administration

Specialisation in Accounting

Bachelor's Thesis 2017

Instructor: Ms Teija Launiainen, Senior Lecturer, Saimaa University of Applied Sciences

The purpose of the study was to find out the changes in the foundations brought by the new Foundations Act compared to the old Foundations Act. Under investigation were changes to administration, financial statements and auditing of the foundations and how the changes have been shown in the foundations that were investigated.

The used research method was a qualitative research based on theme interviews. The agent and the bookkeeper of Etelä - Karjalan ammatillisen koulutuksen tukisäätiö as well as the managing director and the two authorized public accountants of Research Foundation of Lappeenranta University of Technology were interviewed in this study.

The results of the study show that the new Foundations Act has brought changes to the foundations to all the areas that were examined. The changes in the foundations were different and were directed to different areas. The biggest changes in Etelä - Karjalan ammatillisen koulutuksen tukisäätiö were the reform of the investment and that the board of trustees makes grant decisions instead of the executive committee. The biggest changes in Research Foundation of Lappeenranta University of Technology were that they have to prepare consolidated financial statements and give more information in report of activities. Related party reform was experienced as difficult and it caused changes in both foundations. Changes in auditing were minor.

Keywords: foundation, foundations act, related party, finance

## Sisältö

|       |  |    |
|-------|--|----|
| 1     | Johdanto .....   | 5  |
| 1.1   | Tutkimuksen tausta .....   | 5  |
| 1.2   | Tavoite, tutkimuskysymykset ja rajaukset .....                     | 6  |
| 1.3   | Aiemmat tutkimukset, tutkimuksen viitekehys sekä rakenne .....     | 7  |
| 1.4   | Tutkimusmenetelmä .....  | 7  |
| 2     | Säätiölain uudistaminen .....                                      | 8  |
| 2.1   | Alkuperäinen säätiölaki .....                                      | 8  |
| 2.2   | Uuden säätiölain valmistelu ja voimaantulo .....                   | 8  |
| 2.3   | Uuden lain tavoitteet .....  | 9  |
| 3     | Säätiö ja sen toiminta .....                                       | 10 |
| 3.1   | Säätiön määritelmä .....   | 10 |
| 3.2   | Säätiön tarkoitus .....  | 10 |
| 3.3   | Säätiötyypit .....   | 10 |
| 3.4   | Säätiön varsinainen toiminta ja rahoitus .....                     | 11 |
| 3.5   | Varainhoito .....  | 11 |
| 3.5.1 | Käyttöomaisuus .....   | 12 |
| 3.5.2 | Sijoitusomaisuus .....   | 12 |
| 3.5.3 | Rahoitusomaisuus .....   | 13 |
| 3.6   | Liiketoiminta .....  | 13 |
| 3.7   | Lähipiiri .....  | 13 |
| 4     | Säätiön hallinto .....   | 14 |
| 4.1   | Hallitus .....   | 14 |
| 4.2   | Toimitusjohtaja .....  | 15 |
| 4.3   | Hallintoneuvosto .....   | 15 |
| 4.4   | Muut toimielimet .....   | 16 |
| 5     | Säätiön kirjanpito ja tilinpäätös .....                            | 16 |
| 5.1   | Kirjanpito .....   | 17 |
| 5.2   | Tilinpäätös .....  | 17 |
| 5.2.1 | Tuloslaskelma .....  | 18 |
| 5.2.2 | Tase .....   | 18 |
| 5.2.3 | Liitetiedot .....  | 19 |
| 5.3   | Konserni ja konsernitilinpäätös .....                              | 19 |
| 5.4   | Toimintakertomus .....   | 20 |
| 6     | Säätiön tilintarkastus .....                                       | 22 |
| 6.1   | Yleistä säätiön tilintarkastuksesta .....                          | 22 |
| 6.2   | Tilintarkastajan valinta .....                                     | 23 |
| 6.3   | Tilintarkastajan toimikausi .....                                  | 23 |
| 6.4   | Tilintarkastuskertomuksessa annettavat lausunnot .....             | 24 |
| 7     | Käytännön näkökulmat uuden säätiölain tuomiin muutoksiin .....     | 26 |
| 7.1   | Tutkimuksen kohteena olevat säätiöt .....                          | 26 |
| 7.2   | Etelä-Karjalan ammatillisen koulutuksen tukisäätiön tulokset ..... | 26 |
| 7.3   | Lappeenrannan teknillisen yliopiston tukisäätiön tulokset .....    | 28 |
| 7.4   | Tilintarkastajien haastattelujen tulokset .....                    | 31 |
| 8     | Yhteenveto ja johtopäätökset .....                                 | 33 |
|       | Lähteet .....  | 36 |

## Liitteet

Liite 1 Haastatteluteemat (asiamies, toiminnanjohtaja, kirjanpitäjä)

Liite 2 Haastatteluteemat (tilintarkastajat)

# 1 Johdanto

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan uuden säätiölain sisältöä ja erityisesti sen tuomia muutoksia säätiöiden toimintaan vanhaan säätiölakiin verrattuna. Tarkastelun kohteena on uusi säätiölaki säätiöiden hallinnon, tilinpäätöksen ja tilintarkastuksen osalta sekä miten uuden lain näihin tuomat muutokset ovat näkyneet tutkimuksen kohteina olevien säätiöiden toiminnassa.

## 1.1 Tutkimuksen tausta

Alkuperäinen säätiölaki on säädetty vuonna 1930, joten se on jo yli 85 vuotta vanha. Vanhan säätiölain voimassaolon aikana yhteiskunta ja säätiöiden toimintaympäristö ovat ehtineet muuttua huomattavasti, joten on ollut tarvetta uudelle säätiölaille, joka tuli voimaan 1.12.2015 (Kilpinen, Perälä, Perälä & Viertola 2015, 8). Uuden lain voimaantuloon on mennyt todella pitkä aika ja se on myös sisällöltään huomattavasti vanhaa lakia laajempi, joten on kiinnostavaa tietää millaisia muutoksia säätiöihin se on mukanaan tuonut. Vanhaa lakia on aika ajoin uudistettu, mutta uuden lain säätämistä on saatu odottaa pitkään.

Aiheen valintaan vaikutti sen kiinnostavuuden lisäksi myös sen ajankohtaisuus, koska uusi säätiölaki ei ole ollut vielä kauaa voimassa. Lisäksi lain tuoreuden vuoksi ei ole vielä tutkittu, miten muutokset näkyvät säätiöiden käytännön toiminnoissa. Lakia on sovellettu jo vuoden 2015 säätiöiden tilinpäätöksissä, joten aiheen tutkiminen on nyt ajankohtaista.

Laskentatoimen opinnoissani olen suuntautunut erityisesti ulkoiseen laskentatoimeen ja opiskellut perusasioita säätiöistä ja niiden toiminnasta, joten opinnäytetyössä tarkoituksena on syventää osaamista liittyen säätiöihin erityisesti ulkoisen laskentatoimen näkökulmasta.

Säätiöiden näkökulmasta aihe on tärkeä, koska laki vaikuttaa lähes kaikkiin säätiöihin. Näin ollen niiden hallintorakenteen, sääntöjen ja toimintamallien tulisi olla uuden lain mukaisia. Lisäksi uusi laki mahdollistaa säätiöille myös uusia toimintamalleja. (Kilpinen ym. 2015, 8.)

## 1.2 Tavoite, tutkimuskysymykset ja rajaukset

Opinnäytetyössä pyrin löytämään vastauksia siihen, mitä muutoksia uusi säätiölaki on tuonut mukanaan, koska uusi laki on mm. huomattavasti aikaisempaa yksityiskohtaisempi (Kilpinen ym. 2015, 8). Tavoitteena on selvittää säätiön hallintoon, tilinpäätökseen ja tilintarkastukseen tulleita muutoksia vanhaan säätiölakiin verrattuna. Lakiuudistus vaikuttaa käytännössä lähes kaikkiin säätiöihin, joten tarkoitus on selvittää miten lain tuomat muutokset ovat näkyneet tutkimuksen kohteina olevien säätiöiden toiminnassa (Kilpinen ym. 2015, 8).

Tutkimuksen pääkysymyksenä on

- Miten uusi säätiölaki on vaikuttanut säätiöiden hallintoon ja tilinpäätökseen sekä tilintarkastukseen ja miten muutokset ovat näkyneet käytännössä?

Lisäksi tarkoituksena on selvittää tarkemmin muutoksia tilinpäätöksen ja tilintarkastuksen osalta, joten muut tutkimuskysymykset ovat

- Miten uuden säätiölain vaatimukset on huomioitu toimintakertomusta laadittaessa?
- Miten uusi säätiölaki on vaikuttanut käytännössä tilintarkastuskertomuksessa vaadittavien lausuntojen antamiseen?

Opinnäytetyöhön sisällytettävät alueet olen valinnut ja rajannut ulkoisen laskentatoimen näkökulmasta. Näin ollen nimenomaan tilinpäätös sekä tilintarkastus ja niihin liittyvät muutokset on oleellista sisällyttää tutkimukseen. Lisäksi olen valinnut kyseiset osa-alueet siksi, koska vanhassa säätiölaissa on käsitelty näitä vain suppeasti, ja siten uuteen säätiölakiin on tullut näille osa-alueille paljon muutoksia vanhaan lakiin verrattuna. Tarkastelun kohteena on myös hallinto ja siihen tulleet oleellimmat muutokset edellä mainittuihin osa-alueisiin liittyen.

Opinnäytetyössä ei käsitellä koko uutta säätiölakia ja siihen tulleita muutoksia, koska uusi laki on hyvin laaja. Näin ollen tutkimuksesta on rajattu ulkopuolelle esimerkiksi säätiön perustaminen, sulautuminen ja purkaminen, säätiövalvonta sekä säätiön verotus ja niihin liittyvät muutokset. Lisäksi tulee huomata, että säätiöiden toimintaa sääntelevät säätiölain lisäksi myös kirjanpitolaki ja tilintar-

kastuslaki, mutta näitä lakeja käsitellään vain niiltä osin, kun niihin viitataan säätiölaissa tai ne liittyvät säätiölakiin.

### **1.3 Aiemmat tutkimukset, tutkimuksen viitekehys sekä rakenne**

Uuteen säätiölakiin liittyviä tutkimuksia ei ole vielä tehty, koska laki on ollut vasta vähän aikaa voimassa. Säätiöön liittyviä tutkimuksia on toki tehty, mutta niissä lähinnä vain sivutaan vanhaa säätiölakia. Joissakin tutkimuksissa esimerkiksi viitattiin säätiölain muutostarpeisiin tai kerrottiin säätiölakiin suunnitelluista muutoksista.

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys muodostuu pääosin säätiölaista sekä aiheeseen liittyvästä kirjallisuudesta ja artikkeleista. Tämä aiheeseen liittyvä materiaali on suhteellisen tuoretta ja sitä on julkaistu melko vähän, koska uusi säätiölaki on ollut voimassa vasta vähän aikaa. Merkittävimpiä tutkimuksen teorian lähteitä olivat Säätiön toiminta ja talous – Säätiölaki käytännössä (Kilpinen, Perälä, Perälä & Viertola 2015), artikkeli Uusi säätiölaki – vaikutukset tilinpäätöksen laadintaan ja tilintarkastukseen (Etelämäki & Perälä 2015) sekä Säätiölaki.

Teoriaosuudessa käydään aluksi läpi säätiölain uudistamista. Tämän jälkeen määritellään, mikä on säätiö ja sen tarkoitus ja käydään läpi säätiön toimintaa. Seuraavissa luvuissa käsitellään ja tuodaan esille teoriatietoa uuden säätiölain tuomista muutoksista liittyen säätiön eri osa-alueisiin, eli säätiön hallintoon, tilinpäätökseen sekä tilintarkastukseen. Näiden jälkeen kerrotaan tutkimuksen toteuttamisesta, eli miten aineisto kerättiin ja analysoitiin. Lopuksi tehdään teoriatiedon ja tutkimustulosten pohjalta päätelmiä, joista kootaan yhteenveto ja johtopäätökset.

### **1.4 Tutkimusmenetelmä**

Tutkimusmenetelmänä opinnäytetyössä käytetään kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen ja siinä kohdetta pyritään tutkimaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 161). Kvalitatiivisessa tutkimuksessa ei pyritä yleistykseen kuten määrällisessä tutkimuksessa (Kananen 2014, 18).

Tutkimuksen empiirinen aineisto kerätään haastattelemalla ja haastattelulajina käytetään teemahaastattelua. Haasteltavina ovat kahden erikokoisen säätiön toimihenkilöt ja tilintarkastajat. Haastattelu soveltuu tämän tutkimuksen tiedonkeruumenetelmäksi erityisesti siksi, koska se on joustava menetelmä, jolla voidaan saada laajaa ja yksityiskohtaista sekä syvällistä tietoa aiheesta. Haastatteluvia voidaan siis tarvittaessa pyytää selventämään vastauksiaan tai esittää heille lisäkysymyksiä aiheeseen liittyen. (Hirsjärvi ym. 2009, 205.) Haastattelut nauhoitetaan ja puretaan litteroimalla.

Kvalitatiiviselle tutkimukselle tyypillisesti tapauksia käsitellään ainutlaatuisina ja aineistoa tulkitaan sen mukaisesti (Hirsjärvi ym. 2009, 164). Säätiöille tekemistäni haastatteluista saatuja tuloksia ei siis voida yleistää koskemaan muita säätiöitä. Aineisto analysoidaan tekemällä sisällönanalyysi.

## **2 Säätiölain uudistaminen**

### **2.1 Alkuperäinen säätiölaki**

Suomen ensimmäinen ja alkuperäinen säätiölaki (109/1930) on vuodelta 1930. Säätiölaki annettiin 5.4.1930 ja laki tuli voimaan 1.1.1931. Ajalle tyypillisesti laki oli tiivis ja sisälsi 30 pykälää. (Kilpinen ym. 2015, 9.) Verrattuna muihin yleisesti käytettyjä yksityisiä oikeushenkilöitä koskeviin lakeihin, alkuperäinen säätiölaki oli suppea (HE 166/2014).

Lakia muutettiin sen voimassaoloaikana useita kertoja, joista tärkeimmät muutokset tehtiin vuosina 1964 ja 1987 (Kilpinen ym. 2015, 9). Säätiölain muutokset ovat olleet lähinnä teknisiä ja johtuneet muun lainsäädännön muutoksista (HE 166/2014). Alun perin säätiörekisterin ylläpidosta huolehti ja säätiövalvontaa toteutti oikeusministeriö, mutta vuoden 1995 alusta voimaan tulleella lailla rekisteri- ja valvontaviranomaiseksi tuli Patentti- ja rekisterihallitus (HE 166/2014; Kilpinen ym. 2015, 9).

### **2.2 Uuden säätiölain valmistelu ja voimaantulo**

Uuden säätiölain valmistelu alkoi oikeusministeriön virkatyönään laatiman ja 28.6.2010 julkaistun arviomuistion pohjalta. Arviomuistio laadittiin lainvalmistelu-



toimeksiannon tarpeellisuuden selvittämiseksi ja valmisteluhankkeen sisällön täsmentämiseksi. Arviomuistiosta oikeusministeriö järjesti laajan lausuntokierroksen, jonka perusteella saatiin yhteensä 47 lausuntoa. Lausunnonantajista lähes kaikki kannattivat säätiölain kokonaisuudistusta, jonka jälkeen oikeusministeriö asetti 5.1.2012 työryhmän valmistelemaan ehdotuksen säätiölain uudistamiseksi. (HE 166/2014.)

Oikeusministerille luovutetun työryhmän ehdotuksen jälkeen lain valmistelu jatkui lausuntomenettelyllä ja virkamiesvalmistelussa. Hallituksen esitys eduskunnalle säätiölaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 166/2014) annettiin 25.9.2014. Säätiölaki (487/2015) vahvistettiin eduskuntakäsittelyn jälkeen 24.4.2015 ja se tuli voimaan 1.12.2015. (Kilpinen ym. 2015, 9.)

### **2.3 Uuden lain tavoitteet**

Vanhan säätiölain voimassaolon aikana on tapahtunut merkittäviä muutoksia yhteiskunnassa ja säätiöiden toimintaympäristössä. Lainsäädäntö on saatettu vastaamaan nykyaikaisen säätiötoiminnan tarpeita uudessa säätiölaissa. Samalla uudella säätiölailla varmistetaan, että säätiöt säilyttävät asemansa suomalaisessa yhteiskunnassa sen hyvinvoinnin ja kehityksen kannalta merkittävinä toimijoina. (Kilpinen ym. 2015, 8.) Esimerkiksi koulutuksen, tutkimuksen, sosiaali- ja terveystalveluiden sekä taiteen ja kulttuurin tuottajina ja tukijoina säätiöiden toiminnan merkitys on kasvanut olennaisesti viimeisten 20 vuoden aikana (HE 166/2014).

Uudella säätiölailla pyritään kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseen siten, että säätiöt voisivat toimia mahdollisimman joustavasti, tehokkaasti ja ennakoitavasti. Tavoitteena on poistaa tarpeettomia rajoitteita säätiömuodon käyttämiseen liittyen. (HE 166/2014.)

Säätiön hallinnon ja valvonnan järjestämiseksi säätiön perustajille pyritään tarjoamaan uusia keinoja sekä keventämään säätiön perustamiseen ja toimintaan liittyvää hallinnollista taakkaa. Lain sisältöä ja kirjoitusasua yhtenäistetään mahdollisuuksien mukaan yhteisöainsäädännön viimeaikaisen kehityksen kanssa, jotta säätiöiden hallinnointi helpottuu ja säätiöiden käyttämien hallintopalveluiden saatavuus paranee. (HE 166/2014.)

Uudella säätiölaila tavoitellaan toiminnan avoimuuden lisäämistä. Esimerkiksi toimintakertomuksessa ja tilinpäätöksessä tulee olla riittävät tiedot säätiön tarkoituksen toteutumisen ja lähipiiritoimien osalta. Lisääntynyt avoimuus tekee säätiön valvonnan helpommaksi sekä säätiön sidosryhmien että viranomaisten toimesta. Uuden lain tavoitteena on antaa mahdollisimman hyvät puitteet rehelliselle säätiötoiminnalle. (HE 166/2014.)

### **3 Säätiö ja sen toiminta**

#### **3.1 Säätiön määritelmä**

Tyypillisesti määriteltynä säätiö on hyödylliseen määrätarkoitukseen varattu erillisvarallisuus ja sillä on oma hallintonsa. Säätiö on oikeushenkilö, joka on rekisteröitävä ja voi siten saada nimiinsä oikeuksia, tehdä sitoumuksia sekä kantaa ja vastata. Säätiöllä ei ole jäseniä eikä omistajia, eikä se pyri voitonjakoon. (Kilpinen ym. 2015, 9.)

Säätiön perustajien perustamisvaiheessa ilmaisema tahto tulee aina olla säätiön toiminnan perustana. Säätiön toiminnan tarkoitus on kirjattu säätiön sääntöihin ja perustamiskirjaan. Tarkoitusta tulee noudattaa kaikessa säätiön toiminnassa. (Kilpinen ym. 2015, 10.)

#### **3.2 Säätiön tarkoitus**

Säätiöllä tulee säätiölain mukaan olla hyödyllinen tarkoitus, jota se joko tukee taloudellisesti tai edistää omalla toiminnallaan. Laki ei varsinaisesti aseta rajoituksia säätiön toiminnalle, mutta uuden säätiölain säännöksen mukaan säätiö ei voi kuitenkaan harjoittaa liiketoimintaa, eikä tuottaa taloudellista etua lähipiirille. Säätiön säännöissä määritellään tarkoitus, joka ohjaa toimintamuotoja, joita säätiö voi harjoittaa. (Kilpinen ym. 2015, 26.)

#### **3.3 Säätiötyypit**

Säätiöt luokitellaan tyypillisesti kahteen ryhmään. Ensimmäinen on apurahoja jakavat säätiöt, joita voidaan myös nimittää toimintansa perusteella apurasäätiöiksi tai rahoituspohjan perusteella pääomasäätiöiksi. Toinen ryhmä on

toiminnalliset säätiöt, joita voidaan toiminnan perusteella kutsua laitossäätiöiksi ja rahoituspohjan perusteella jatkuvarahoitteisiksi säätiöiksi. (Kilpinen ym. 2015, 13.)

Lisäksi uudessa säätiölaissa mainitaan myös erikseen tuki- ja sukusäätiöt. Tukisäätiö tukee perustajaansa tai määräysvaltaa säätiössä käyttävää tahoa, kuten esimerkiksi tiettyä yhdistystä tai laitosta. Sukusäätiö taas tuottaa etua perustajansa perheen tai suvun jäsenille. (Kilpinen ym. 2015, 13.) Säätiöitä ei voida perustaa hankkimaan taloudellisia etuja sen lähipiiriin kuuluville, mutta tuki- ja sukusäätiöt ovat poikkeus (Kilpinen ym. 2015, 10). Eläkesäätiöt eivät kuulu säätiölain piiriin (Kilpinen ym. 2015, 13).

### **3.4 Säätiön varsinainen toiminta ja rahoitus**

Säätiön varsinainen toiminta tarkoittaa säätiön säännöissä määrättyä toimintaa, eli toimintaa, jota säätiö harjoittaa tarkoituksensa toteuttamiseksi. Apurahasäätiöiden toiminnan rahoitus saadaan usein sijoitusvarallisuuden tuotoilla ja saaduilla lahjoituksilla tai testamenteilla sekä näiden tuotoilla. Toiminnallisten säätiöiden rahoitusmallit ovat erilaisia, koska ne toimivat eri toimialoilla ja monin eri tavoin. (Kilpinen ym. 2015, 27.) Toiminnallisten säätiöiden toimintaa voidaan rahoittaa esimerkiksi julkisin avustuksin, valtion avuin tai keräysvaroin tai säätiö voi toimia säätiöpääoman tai muun sijoitusvarallisuuden tuotoilla (Kilpinen ym. 2015, 27 - 28).

### **3.5 Varainhoito**

Uudessa säätiölaissa on uusi käsite varainhoito. Säätiön varainhoito tarkoittaa säätiölle luovutettujen ja säätiölle kertyneiden varojen hoitamista. Säätiön varainhoitoon kuuluu säätiön toimintaan käytettävien varojen hoitaminen, sijoitus-toiminta ja mahdollinen liiketoiminta. (Hannula, Kilpinen & Lakari 2015, 17.) Varainhoidon tavoitteena on varmistaa, että säätiön tarkoitus toteutuu. Säätiön varojen hoidon tulee painottua varallisuuden toimintakyvyn ja sijoitusvarallisuuden tuottavuuden ylläpitämiseen. (Kilpinen ym. 2015, 28.)

Säätiön varainhoidon tulee uuden säätiölain mukaan olla suunnitelmallista. Varainhoidon suunnitelmallisuus on lähtökohtaisesti säätiön hallituksen vastuulla

ja sen tulee perustua hallituksen hyväksymiin periaatteisiin, jotka edistävät säätiön tarkoitusta ja joiden toteutumista seurataan. Suunnitelmallisuuden vaatimuksen lisäksi varoja tulee hoitaa johdon yleistä huolellisuus- ja lojaliteettivollisuutta noudattaen. Yleinen huolellisuusvelvoite ja suunnitelmallisuuden vaatimus koskevat kaikkien säätiölle luovutettujen varojen hoitoa. (Kilpinen ym. 2015, 29.)

### **3.5.1 Käyttöomaisuus**

Toiminnallisilla säätiöillä voi usein olla merkittäviä varallisuuseriä kuten aineelliset ja aineettomat hyödykkeet, joita säätiön kirjanpidossa kutsutaan käyttöomaisuudeksi. Tällaisia hyödykkeitä voivat olla kiinteistöt, maa-alueet ja kalusto, patentit ja tavaramerkit. Myös näihin omaisuuseriin täytyy soveltaa säätiölain vaatimusta varainhoidon suunnitelmallisuudesta sekä noudattaa johdon yleistä huolellisuus- ja lojaliteettivaatimusta. (Kilpinen ym. 2015, 30.)

### **3.5.2 Sijoitusomaisuus**

Sijoitusomaisuus tarkoittaa säätiön omistamia omaisuuseriä, joiden tuotoilla säätiön varsinainen toiminta rahoitetaan. Huomattavaa sijoitusomaisuutta on usein etenkin apurahasäätiöillä. Sijoitusomaisuus on tyypillisesti arvopaperimuotoista omaisuutta, mutta myös aineellisia hyödykkeitä voi kuulua sijoitusomaisuuteen. Uusi säätiölaki ei aseta mitään rajoituksia millaista sijoitustoimintaa säätiö saa harjoittaa, mutta sijoitusomaisuuden suunnitelmallinen hoitaminen ja yleinen huolellisuusvelvoite voivat kuitenkin asettaa sijoitustoiminnalle käytännön rajoituksia. (Kilpinen ym. 2015, 33.)

Säätiön hallitus vastaa sijoitustoiminnan suunnitelmallisuudesta, mikä edellyttää usein kirjallisen sijoitussuunnitelman laatimista siitä, miten säätiön varoja voidaan sijoittaa. Hallituksen on myös syytä seurata säännöllisesti säätiön sijoitusvarallisuuden tuottoja, riskejä, markkina-arvojen muutoksia ym. kehitystä. Huolellisella sijoitusvarallisuuden hoitamisella ja sen tuotoilla tähdätään siihen, että säätiö voi mahdollisimman hyvin toteuttaa tarkoitustaan. (Kilpinen ym. 2015, 33.)

### **3.5.3 Rahoitusomaisuus**

Säätiön varoihin sisältyy myös rahoitusomaisuutta, eli säätiön pankkitileillä olevia rahavaroja sekä sellaisia lyhytaikaisia sijoituksia, jotka ovat lyhyellä aikavälillä muunnettavissa rahavaroiksi. Rahoitusomaisuuden huolellinen hoitaminen varmistaa riittävän likviditeetin säätiön toiminnan jatkumiseksi häiriöttä. (Kilpinen ym. 2015, 30.)

### **3.6 Liiketoiminta**

Liiketoiminnan harjoittaminen ei voi olla säätiön tarkoituksena, mutta uuden säätiölain mukaan säätiö voi kuitenkin harjoittaa toimintamuotoihinsa välittömästi liittyvää liiketoimintaa tarkoituksensa toteuttamiseksi. Myös muun liiketoiminnan harjoittaminen säätiössä on uuden säätiölain mukaan sallittua sen varsinaisen toiminnan rahoittamiseksi. (Kilpinen ym. 2015, 31.) Muusta liiketoiminnasta tulee kuitenkin olla maininta säätiön säännöissä (Kilpinen ym. 2015, 31–32).

Käytettäessä säätiön varoja liiketoiminnan harjoittamiseen, myös siihen kohdistuu velvoite varainhoidon suunnitelmallisuudesta sekä yleinen johdon huolellisuus- ja lojaliteettivaatimus (Kilpinen ym. 2015, 31). Säätiön hallitus päättää liiketoiminnan harjoittamisesta (Kilpinen ym. 2015, 32). Säätiössä liiketoimintaan liittyvien riskien takia on liiketoiminnan käyttöön luovutettuja säätiön varoja hoidettava suunnitelmallisesti ja huolellisesti (Kilpinen ym. 2015, 31).

Liiketoiminnan harjoittamista on mahdollista rajoittaa säätiön säännöissä. Tällöin kielletty liiketoiminta on hyvä määritellä yksityiskohtaisesti säännöissä tai hallintotapaohjeessa. (Kilpinen ym. 2015, 32.)

### **3.7 Lähipiiri**

Uuden säätiölain mukaan säätiön tarkoituksena ei voi olla taloudellisen edun tuottaminen sen lähipiirille. Lähipiirille kielletään siis antamasta sellaisia välittömiä tai välillisiä taloudellisia etuja, joita muilla ulkopuolisilla tahoillakaan ei ole mahdollisuuksia saada. Poikkeuksena ovat kuitenkin tuki- ja sukusäätiöt, joille taloudellisen edun tuottaminen on mahdollista. Lähipiirille ei saa esimerkiksi jakaa säätiön varoja, tehdä ali- tai ylihintaista kauppaa tai antaa käyvän palkan

tai palkkion ylittävää korvausta. (Kilpinen ym. 2015, 42; Hannula ym. 2015, 15–16.)

Lähipiiri on määritelty uudessa säätiölaissa hyvin laajasti. Siihen kuuluvat säätiön perustajien lisäksi säätiöön henkilöitä nimittävät tahot, säätiön johto ja toimielinten jäsenet sekä näiden sukulaiset. Sukulaiset on jaoteltu vielä erikseen perheenjäseniin sekä näiden sukulaisiin. Lisäksi lähipiiriin luokitellaan kuuluvaksi vielä säätiön tytäryhtiöt sekä lähipiirin määräysvallassa olevat yhteisöt. (Hannula ym. 2015, 15.) Säätiön hallitus vastaa siitä, että lähipiiriä koskevat säännökset tunnetaan säätiön toiminnassa (Hannula ym. 2015, 16).

## **4 Säätiön hallinto**

Säätiön johto, siihen kuuluvat toimielimet sekä toimielinten välinen yleinen toimivaltajako määritellään uudessa säätiölaissa. Se mitä lakisääteisiä johtoon kuuluvia toimielimiä säätiössä on, määrittää säätiön toimivaltajaon sekä vastuun päätöksenteossa. Säätiöllä tulee uuden säätiölain mukaan aina olla hallitus ja se on säätiön ainoa pakollinen toimielin. Uuden säätiölain mukaan säätiön säännöissä voidaan lisäksi määrätä säätiölle toimitusjohtaja ja/tai hallintoneuvosto. Säätiön johdon muodostavat siis hallitus sekä mahdolliset hallintoneuvosto ja toimitusjohtaja. Säätiön säännöissä määrätään kaikkien edellä mainittujen toimielimien kokoonpanosta, jäsenten lukumäärästä, toimikaudesta sekä valintatavasta. Lisäksi säätiöllä voi olla myös muita toimielimiä. Säätiön johdon tulee huolellisesti toimien edistää säätiön tarkoituksen toteuttamista sekä säätiön etua. Kaikkien säätiön johtoon kuuluvien sekä muiden säätiön toimielimien ja niiden jäsenten tulee noudattaa tätä periaatetta. (Säätiön hyvä hallinto 2015, 13; Kilpinen ym. 2015, 35 – 36.)

### **4.1 Hallitus**

Säätiön hallitus on säätiön ylin johto, joka johtaa säätiötä. Hallituksella on yleistoimivalta, eli tehtävät jotka eivät kuulu muille säätiön hallintoelimille, ovat hallituksen tehtäviä. Mikäli säätiöllä ei siis ole toimitusjohtajaa tai hallintoneuvostoa, kuuluvat kaikki laissa niille määrätty tehtävät hallitukselle (Kallio, Kangasniemi, Pöyhönen & Vierros 2016). Hallitus päättää kaikista säätiön asioista, jos sään-

nössä ei ole määrätty tai säätiölaissa säädetty muusta. Hallituksen vastuu on siis todella laaja säätiössä. Hallitus voi tuki jakaa tehtäviään ei-lakisääteisille toimielimille, mutta ei vastuutaan (Kallio ym. 2016). Hallituksen tehtävä on edustaa säätiötä sekä huolehtia säätiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä säätiön tarkoituksen toteuttamiseksi. Lisäksi säätiön hallituksen vastuulla on säätiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukainen järjestäminen. (Hannula ym. 2015, 43.)

## **4.2 Toimitusjohtaja**

Uuden säätiölain mukaan säätiössä voi olla toimitusjohtaja, mikäli siitä määrätään säätiön säännöissä tai hallitus päättää asiasta. Toimitusjohtajan valinta on kuitenkin aina hallituksen tehtävä. Säätiölain mukaan toimitusjohtajan tehtävänä on säätiön tarkoituksen toteutumisesta huolehtiminen sekä säätiön muun päivittäisen hallinnon hoitaminen niiden ohjeiden ja määräysten mukaan, jotka hallitus on antanut. Toimitusjohtajan vastuulla on säätiön kirjanpidon lainmukaisuus ja varainhoidon järjestäminen luotettavalla tavalla. (Kokko-Lehtinen & Reinikainen 2015, 27; Säätiölaki 2015.)

Vanhan säätiölain 2. luvun 10a§:n mukaan säätiön säännöissä voitiin määrätä säätiölle toimihenkilö, joka käytti päättämisvaltaa säännöissä määrättyissä asioissa (Hannula 2011, 182). Toimihenkilön ammattinimike saattaa edelleen olla esimerkiksi toimitusjohtaja, mikä ei vastaa enää nykyisessä laissa määriteltä toimitusjohtajaa. Näin ollen toimitusjohtajanimikkeestä tulisi luopua, mikäli henkilön toimeksianto ei ole uuden säätiölain mukainen. (Lydman 2016a, 32.)

## **4.3 Hallintoneuvosto**

Säätiössä voi olla hallintoneuvosto, mikäli säätiön säännöissä niin määrätään. Se on uuden säätiölain mukainen päätösvaltaa säätiössä käyttävä toimielin. Hallintoneuvoston tärkein tehtävä on valvoa hallituksen ja toimitusjohtajan vastuulla olevaa säätiön hallintoa. Hallintoneuvoston muita tehtäviä ovat esimerkiksi sääntöjen muuttamisesta päättäminen, tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen vahvistaminen sekä hallituksen jäsenten ja tilintarkastajien valinta. Lisäksi hallintoneuvosto päättää sen omista, hallituksen jäsenten sekä tilintarkastajien palkkioista. Säätiön säännöissä voidaan kuitenkin määrätä hallintoneuvoston

tehtäviä jollekin muulle toimielimelle kuten hallitukselle. (Kokko-Lehtinen & Reinikainen 2015, 26 - 27; Säätiölaki 2015.)

#### **4.4 Muut toimielimet**

Säätiöön voi kuulua edellä mainittujen säätiön johtoon kuuluvien toimielimien lisäksi myös muita toimielimiä, jotka hoitavat säännöissä tai johtoon kuuluvan toimielimen päätöksellä määrättyjä tehtäviä. Tällaisia voivat olla esimerkiksi valtuuskunta ja valiokunta. Vanhan säätiölain mukaan päättämisvaltaa pystyi säätiössä käyttämään hallituksen lisäksi säännöissä määrätty muukin toimielin tai säätiön toimihenkilö. Uuden säätiölain mukaan näillä muilla toimielimillä ei voi olla laissa tai säännöissä määrättyä päätösvaltaa säätiötä koskevissa asioissa. Säätiöiden tulisi tarvittaessa muuttaa sääntönsä tältä osin vastaamaan uutta lakia. (Kilpinen ym. 2015, 53 ja 55; Kokko-Lehtinen & Reinikainen 2015, 27.)

### **5 Säätiön kirjanpito ja tilinpäätös**

Alkuperäisessä vuoden 1930 säätiölaissa ei ole juuri lainkaan määrätty säätiön kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä. Vanhan vuoden 1997 kirjanpitolain 1. luvun 1§:n mukaan kirjanpitovelvollisia ovat aina muun muassa osakeyhtiö, osuuskunta, avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, yhdistys ja säätiö (Kirjanpitolaki 1997). Säätiön kirjanpito ja tilinpäätös on siis ennen uuden säätiölain voimaantuloa laadittu kirjanpitolakia noudattaen. Uuden säätiölain 5. luvun 1 §:n mukaan tilinpäätös ja toimintakertomus tulee laatia kirjanpitolain ja säätiölain säännösten mukaisesti (Säätiölaki 2015).

Uusi säätiölaki tuli voimaan 1.12.2015. Säätiölain voimaantulosta annetun lain mukaan säätiöiden tulee siis huomioida uuden säätiölain tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevat säännökset jo vuoden 2015 tilinpäätöksissä. (Kilpinen ym. 2015, 8; Lydman 2016b, 127.)

Uuden säätiölain voimaantulon jälkeen myös kirjanpitolaki on uudistunut. Uusi kirjanpitolaki tuli voimaan 1.1.2016 ja se määrää säätiölain ohella säätiön kirjanpidosta, tilinpäätöksestä ja niihin liittyvistä asioista (Kirjanpitolaki 2016). Sää-



tiöiden tulee siis vuoden 2016 alusta lähtien noudattaa uutta kirjanpitolakia, joka on omalta osaltaan voinut tuoda muutoksia säätiöiden toimintaan.

## **5.1 Kirjanpito**

Säätiö on kirjanpitovelvollinen ja sen tulee noudattaa kirjanpitolain vaatimuksia sekä hyvää kirjanpitotapaa. Säätiön tulee huolehtia kirjanpidostaan niin, että sen avulla voidaan laatia tilinpäätös ja että kirjausten yhteys tositteesta kirjanpitoon sekä kirjanpidosta tuloslaskelmaan ja taseeseen on helposti todettavissa. (Kilpinen ym. 2015, 67.) Uuden säätiölain mukaan säätiön tilikausi on kalenterivuosi, jollei laissa tai säännöissä määrätä muuta (Säätiölaki 2015). Käytännössä tilikausi voi siis olla muu kuin kalenterivuosi, jos siitä on erikseen määrätty.

Säätiön johtamista ja valvontaa varten kirjanpidon tulisi olla sellainen, että sen avulla voidaan laatia johdolle toiminto- ja osastokohtaiset tulosraportit, talousarvion vertailut toteutuneisiin sekä tarvittaessa raportit toteutuneesta rahoituksesta. Raportointiin voi myös kuulua erikseen liiketoiminnan ja sijoitustoiminnan raportit. (Kilpinen ym. 2015, 67.)

## **5.2 Tilinpäätös**

Säätiön tilinpäätökseen sisältyy säätiön taloudellista asemaa kuvaava tase, tilikauden tuloksen muodostumisesta kertova tuloslaskelma sekä näiden liitetiedot. Säätiön tilinpäätökseen tulee myös aina liittää toimintakertomus sekä tase-erittelyt. Rahoituslaskelmaa säätiön ei tarvitse kirjanpitolain mukaan laatia, paitsi jos se on tarpeen säätiön rahavirtojen kuvaamiseksi. Tilinpäätöksessä (samoin kuin toimintakertomuksessa) säätiön on annettava oikeat ja riittävät tiedot sen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. (Kilpinen ym. 2015, 68.)

Kirjanpitolain 3. luvun 6 §:n mukaan tilinpäätös ja toimintakertomus tulee laatia neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä (Kirjanpitolaki 2016). Uuden säätiölain 5. luvun 5 §:n mukaan säätiön tulee ilmoittaa tilinpäätös tase-erittelyineen, toimintakertomus ja tilintarkastuskertomus rekisteröitäväksi rekisteriviranomaiselle kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Ilmoitukseen tulee liittää jäljennökset mainituista asiakirjoista. Tämä vuosiselvitys on julkinen lukuun ottamatta tase-erittelyitä, jotka on pidettävä salassa. (Säätiölaki

2015.) Vanhan säätiölain 13§ ja 24§:ssä kerrotaan myös edellä mainitusta rekisteröinnistä (Hannula, Kilpinen & Lakari 2011, 184 ja 190). Nämä ovat kuitenkin ainoat kohdat vanhassa säätiölaissa, joissa viitataan säätiön kirjanpitoon tai tilinpäätökseen.

### **5.2.1 Tuloslaskelma**

Säätiön tuloslaskelmassa esitetään tilikauden tuotot ja kulut sekä niiden erotuksena syntyvä yli- tai alijäämä. Varsinaisen toiminnan tuottoihin ja kuluihin tulee kirjata säätiön säännöissä mainitun tarkoituksen toteuttamisesta syntyneet tuotot ja kulut. Varainhankinnan avulla rahoitetaan säätiön varsinaista toimintaa ja sen tuottoihin kuuluvat mm. julkiset keräykset, saadut lahjoitukset ja testamentit. Sijoitustoiminnan tuottoihin ja kuluihin kuuluvat sijoitusomaisuudesta saadut tuotot ja siitä aiheutuneet kulut. Näitä ovat esimerkiksi osinko- ja korkotuotot, sijoitusomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot, sijoitusomaisuuden realisoitumattomat arvomuutokset sekä mahdollisen rahoitustoiminnan tuotot ja kulut. Lisäksi tuloslaskelmassa esitetään satunnaiset tuotot ja kulut, yleisavustukset sekä tilinpäätössiirrot. (Kilpinen ym. 2015, 69 – 72.)

### **5.2.2 Tase**

Säätiön taseessa esitetään sen varat, velat ja oma pääoma. Varat esitetään jaoteltuina taseen pysyvien ja vaihtuvien vastaavien erinä taseen vastaavaa -puolella. Pysyvät vastaavat on tarkoitettu tuottamaan tuloa useampana tilikautena ja ovat säätiöissä tyypillisesti sijoitusomaisuutta tai toiminnan käytössä olevaa käyttöomaisuutta. (Kilpinen ym. 2015, 76.) Säätiöiden vaihtuvia vastaavia taas ovat varallisuuserät, jotka sisältävät yleensä saamisia, rahoitusarvopapereita, rahoja sekä pankkisaamisia. Vaihtuviin vastaaviin voi toiminnallisilla säätiöillä sisältyä myös vaihto-omaisuutta eli varastoa. Vaihtuvia vastaavia ei ole tarkoitettu tuottamaan tuloa jatkuvasti useana tilikautena. (Kilpinen ym. 2015, 77.)

Säätiön vieras pääoma, eli velat ja oma pääoma esitetään taseen vastattavaa -puolella. Säätiön omaan pääomaan kuuluu peruspääoma, mahdolliset sidotut ja vapaat oman pääoman rahastot sekä tuloslaskelmasta syntyneet tilikausien yli- ja alijäämät. Sidottu rahasto muodostetaan säätiölle testamenttina tai lahjoituk-

sena annetuista pääomista ja varoista, jotka antaja on lahjoittanut tahtonsa mukaiseen määrätarkoitukseen. Sidottua rahastoa kutsutaan omakatteiseksi rahastoksi, jos edellisen lisäksi varat tulee pitää erillään muista säätiön varoista, eli esittää varat omana eränään taseen vastaavissa. (Kilpinen ym. 2015, 79.) Säätiöllä voi myös olla vapaita rahastoja, jotka on muodostettu säätiön hallintoelinten päätöksillä. Vapaat rahastot voidaan esimerkiksi muodostaa lahjoituksista ja testamenteista, joissa varojen käyttötarkoitusta ei ole rajattu, vaan säätiön hallintoelimet päättävät varojen käytöstä. (Kilpinen ym. 2015, 80.)

### **5.2.3 Liitetiedot**

Tuloslaskelmassa ja taseessa esitettyjä tietoja tulee tarvittaessa eritellä ja täydentää liitetietojen avulla. Kirjanpitoasetuksessa määritellään tilinpäätöksen liitetietovaatimukset, mutta lakisääteistä laajempia liitetietoja suositellaan annettavaksi avoimuuden lisäämiseksi. Liitetiedoissa pitäisi esimerkiksi esittää tilinpäätöksen laadintaperiaatteet, kuten omaisuuden arvostusperiaatteet ja poistosuunnitelmat sekä varsinaisen toiminnan tuottojen ja kulujen jaottelu toiminnanaloittain. Lisäksi liitetiedoissa pitäisi täydentää säätiön taseen antamaa kuvaa taloudellisesta asemasta, eli esimerkiksi antaa tietoa säätiön antamista panteista, kiinnityksistä ja muista vakuuksista. (Kilpinen ym. 2015, 81.)

### **5.3 Konserni ja konsernitilinpäätös**

Uuden säätiölain 5. luvun 7§:n mukaan konserni muodostuu, jos säätiöllä on kirjanpitolaissa määritelty määräysvalta toisessa kotimaisessa tai ulkomaisessa yhteisössä tai säätiössä. Säätiö on tällöin emosäätiö ja määräysvallassa oleva tytäryhteisö, jolloin ne muodostavat konsernin. (Säätiölaki 2015.)

Uuden säätiölain 5. luvun 4§:n mukaan konsernin emoyhtiönä toimivan säätiön on aina laadittava konsernitilinpäätös. Saman lain pykälän mukaan konsernitilinpäätöksen laatimisessa tulee noudattaa sen laatimiseksi annettuja ohjeita. (Säätiölaki 2015.) Kirjanpitolain huojennussäännökset eivät siis enää nykyisin uuden säätiölain voimaantulon jälkeen koske säätiöitä, vaan konsernitilinpäätös on laadittava, vaikka kyseessä olisi säätiö, joka ei harjoita liiketoimintaa. Konsernitilinpäätöksen laadinnan laajentamista kaikkia emosäätiöitä koskevaksi on pidetty tarpeellisena esimerkiksi sen takia, koska säätiöillä ei ole omistajia, jä-

seniä tai osakeyhtiön kaltaista omistajavalvontaa. Lisäksi on haluttu edistää lähipiiriä koskevien rajoitusten noudattamista ja tuoda läpinäkyvyyttä säätiön toimintaan. (Etelämäki & Perälä 2015, 14.)

Edellä mainitun 5. luvun 4§:n mukaan tytäryrityksen tilinpäätös saadaan kuitenkin jättää yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen, jos yhdisteleminen on tarpeellonta oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi säätiön toiminnasta ja taloudellisesta asemasta (Säätiölaki 2015). Tytäryhtiön voisi siis jättää yhdistelemättä esimerkiksi silloin, jos sen toiminta poikkeaa merkittävästi säätiön toiminnasta. Tällainen tilanne on kuitenkin aina poikkeus, joka on hallituksen vastuulla, tulee perustella tilinpäätöksessä ja vaatii raportointia liitetiedoissa. (Etelämäki & Perälä, 14.)

#### **5.4 Toimintakertomus**

Uudessa säätiölaissa on melko laajasti vaatimuksia toimintakertomuksen sisällöstä. Uuden säätiölain 5. luvun 2§:n mukaan säätiöiden tulee aina laatia tilikaudelta toimintakertomus, jossa tulee olla kirjanpitolain 3. luvun 1§:n 6 momentin mukaiset tiedot (Säätiölaki 2015). Kirjanpitolain lisäksi säätiölaissa on muitakin sisältövaatimuksia toimintakertomukselle. Edellisten lisäksi myös säätiöiden säännöissä voi olla vaatimuksia toimintakertomuksessa esitettävistä asioista. Toimintakertomuksen pitää kattaa koko säätiökonserni. (Etelämäki & Perälä 2015, 15.)

Kirjanpitolain mukaan säätiöiden tulee toimintakertomuksessa esittää tiedot olennaisista tapahtumista tilikaudella ja sen päättymisen jälkeen sekä arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä. Mikäli säätiöllä on tutkimus- ja kehitystoimintaa, tulee esittää selvitys niiden laajuudesta. Suurten säätiöiden eli kirjanpitolaissa määriteltyjen suurten kirjanpitovelvollisten tulee kirjanpitolain mukaan lisäksi arvioida toimintakertomuksessa merkittävimpiä säätiön toimintaan liittyviä riskejä ja epävarmuustekijöitä, muita säätiön toiminnan kehittymiseen vaikuttavia tekijöitä sekä säätiön taloudellista asemaa ja tulosta. Suurten säätiöiden tulee myös antaa toimintakertomuksessa säätiön kannalta keskeisimmät tunnusluvut sen toiminnan taloudellisen aseman ja tuloksen ymmärtämiseksi sekä

tunnusluvut henkilöstöstä, ympäristötekijöistä sekä muista mahdollisista säätiön toiminnassa merkityksellisistä seikoista. (Lydman 2016a, 33.)

Uudessa säätiölaissa on erityisiä vaatimuksia säätiöille toimintakertomuksen suhteen. Säätiölain 5. luvun 2§:n mukaan toimintakertomuksessa tulee kirjanpitolain vaatimusten lisäksi ilmoittaa millä tavoin säätiö on toiminut tarkoituksensa toteuttamiseksi. Säätiöiden tulisi siis kirjanpitolain edellyttämien olennaisten tapahtumien, jotka lähtökohtaisesti kohdistuvat taloudelliseen tulokseen ja tase-asemaan, lisäksi arvioida kuinka näillä olennaisilla tapahtumilla toteutettiin säätiön tarkoitusta. Tarkempien tietojen ilmoittamista toimintakertomuksessa saatavat edellyttää säätiön säännöt ja sidosryhmät, kuten esimerkiksi rahoittajat ja yhteistyökumppanit. (Etelämäki & Perälä 2015, 16.) Säätiölain 5. luvun 2§:n mukaan toimintakertomuksessa on annettava selostus, jos säätiö on hankkinut määräysvallan toisesta kirjanpitovelvollisesta, ollut osallisena sulautumiseen tilikaudella tai jos säätiön sääntöjä on muutettu tilikaudella (Säätiölaki 2015).

Säätiölain 5. luvun 2§:n mukaan säätiön tulee ilmoittaa toimintakertomuksessaan tiedot lähipiirille annetuista avustuksista ja muista vastikkeettomista taloudellisista eduista sekä muista säätiön ja lähipiirin välisistä taloudellisista toimituksista. Saman säätiölain pykälän mukaan toimintakertomuksessa tulee ilmoittaa lähipiirisuhteen luonne, kuvaus toimesta tai taloudellisesta edusta sekä toimen tai taloudellisen edun raha-arvo. Lisäksi säätiölain 5. luvun 3§:n mukaan toimintakertomuksessa tulee erikseen ilmoittaa rahalainat, vastuut ja vastuusitoumukset lähipiirin kuuluville ja näiden puolesta sekä niiden pääasialliset ehdot, jos niiden yhteismäärä ylittää 20 000 euroa tai viisi prosenttia säätiön taseen omaa pääomasta. Lisäksi tulee ilmoittaa miten ne liittyvät säätiön tarkoituksen toteuttamiseen, toimintamuotoihin ja varainhoitoon. (Säätiölaki 2015.) Säätiön on suositeltavaa laatia selvitys sen lähipiiristä, eli lähipiirirekisteri tai -luettelo lähipiiritapahtumien luotettavan seurannan varmistamiseksi, vaikka säätiölaki ei velvoita sitä laatimaan (Etelämäki & Perälä 2015, 16).

## 6 Säätiön tilintarkastus

### 6.1 Yleistä säätiön tilintarkastuksesta

Säätiöiden tilintarkastuksesta säädetään tilintarkastuslaissa ja säätiölaissa (Kallio ym. 2016). Uuden säätiölain 4. luvun 1§:n mukaan säätiössä tulee aina toimittaa tilintarkastus (Säätiölaki 2015). Saman lain pykälän mukaan tilintarkastuksessa tulee noudattaa säätiölain 4. luvun sekä tilintarkastuslain säädöksiä (Säätiölaki 2015). Myös vanhan säätiölain mukaan säätiön tilintarkastusta ovat säädelleet tilintarkastuslaki ja säätiölaki, mutta vanhassa säätiölaissa on hyvin suppeasti säädöksiä tilintarkastuksesta (Hannula ym. 2011, 183).

Säätiön tilintarkastus tulee suorittaa lainsäädännön lisäksi hyvää tilintarkastustapaa noudattaen. Hyvä tilintarkastustapa on tapaoikeutta, joka tarkoittaa kaikkien voimassa olevien säännösten ja määräysten noudattamista tilintarkastustyössä. Hyvään tilintarkastustapaan kuuluvat kansainväliset tilintarkastusstandardit. Ne ovat kattava ohjekokoelma, joihin kuuluu tilintarkastuksen käytännön toteutusohjeet, tilintarkastajien eettiset säännöt ja laadunvalvontaa koskevat säännökset. (Kilpinen ym. 2015, 101.)

Tilintarkastuslain 3. luvun 1§:n mukaan säätiön tilintarkastuksen kohteena on säätiön tilikauden kirjanpito, tilinpäätös sekä hallinto (Tilintarkastuslaki 2015). Säätiölain 4. luvun 2§:n mukaan säätiön tilintarkastus tulee suorittaa kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä (Säätiölaki 2015). Tämän määräajan puitteissa tilinpäätösasiakirjat tulee myös toimittaa rekisteriviranomaiselle. Säätiön säännöissä voidaan määritellä tilintarkastukselle myös lyhyempi määräaika (Kilpinen ym. 2015, 100).

Tilintarkastuslakiin on tullut muutoksia uuden säätiölain voimaantulon jälkeen. Uudistettu tilintarkastuslaki astui voimaan 19.8.2016. Näin ollen uudistuneen tilintarkastuslain muutokset tulee huomioida myös säätiöiden tilintarkastuksessa. (Suomen tilintarkastajat ry 2017.)

## **6.2 Tilintarkastajan valinta**

Tilintarkastuslain 2. luvun 2 §:n mukaan säätiössä tulee aina valita tilintarkastaja. Koska säätiö ei ole yhteisö, sitä ei voida koon puolesta tai muutenkaan vapauttaa tilintarkastajan valinnasta, eikä tilintarkastusvelvollisuudesta. Säätiölain 4. luvun 3§:n mukaan hallituksen tai hallintoneuvoston, mikäli säätiöllä on sellainen, tulee valita säätiölle vähintään yksi tilintarkastaja. Säätiön säännöissä voidaan määrätä myös muuta tilintarkastajan valitsijasta ja valinnasta. (Säätiölaki 2015; Tilintarkastuslaki 2015.)

Kuten tilintarkastajan valinnasta, myös varatilintarkastajan valintavelvollisuudesta uusi säätiölaki viittaa tilintarkastuslakiin. Säätiölain 4.luvun 4§:n mukaan säätiössä voidaan valita yksi tai useampi varatilintarkastaja, vaikka velvollisuutta siihen ei olisi. Muuten varatilintarkastajan valintaan sovelletaan jo edellä mainittuja säätiölain tilintarkastajan valintaan liittyviä säädöksiä. (Säätiölaki 2015.)

Maallikkotilintarkastajia ei enää nykyisen tilintarkastuslain mukaan voida valita tilintarkastajaksi, vaan tilintarkastajan tulee olla hyväksytty tilintarkastaja. Tällöin myös säätiön tilintarkastajan tulee olla kauppakamarin hyväksymä HTM-tilintarkastaja, Keskuskauppakamarin hyväksymä KHT-tilintarkastaja tai HTM- tai KHT-yhteisö. Vähintään yhden säätiön tilintarkastajista tulee olla KHT-tilintarkastaja tai KHT-yhteisö mikäli päättyneellä tilikaudella täyttyy vähintään kaksi tilintarkastuslain 2. luvun 5§:n mukaisista edellytyksistä. Säätiössä, jossa kunnalla tai kuntayhtymällä on määräysvalta, tilintarkastajaksi voidaan valita myös JHTT - tilintarkastaja tai -yhteisö. (Hannula 2015, 138.)

Myös vanhan säätiölain aikana säätiölaki ja tilintarkastuslaki määrsivät säätiön tilintarkastuksesta. Vanhan säätiölain 2. luvun 12 §:n mukaan säätiöllä tuli olla vähintään yksi tilintarkastaja kuten uudenkin lain mukaan. Lisäksi vanhassa säätiölaissa viitataan tilintarkastuslakiin velvollisuudesta valita KHT-tilintarkastaja ja varatilintarkastaja. (Hannula 2011, 183.)

## **6.3 Tilintarkastajan toimikausi**

Uuden säätiölain 4. luvun 5§:n mukaan tilintarkastaja valitaan suorittamaan tilintarkastus lähtökohtaisesti yhdeltä tilikaudelta, mikäli säännöissä ei määrätä pi-

demmästä tai toistaiseksi jatkuvasta tilikaudesta. Tehtävä päättyy, kun säätiön hallintoneuvosto on vahvistanut tilinpäätöksen. Mikäli säätiöllä ei ole hallintoneuvostoa tai tilinpäätöksen vahvistaminen ei ole hallintoneuvoston tehtävä, tilintarkastajan tehtävä päättyy tilitarkastuskertomuksen antamiseen. Säännöissä voidaan kuitenkin määrätä tai tilintarkastajaa valittaessa päättää toisin tehtävän päättymisestä. (Säätiölaki 2015.)

Säätiölain saman pykälän mukaan tilintarkastaja voi toimia säätiön tilintarkastajana enintään seitsemän peräkkäistä vuotta. Tämän enimmäisajan jälkeen tilintarkastaja voi osallistua uudelleen säätiön tilintarkastukseen aikaisintaan neljän vuoden kuluttua (Säätiölaki 2015). Edellä mainittua tilintarkastajan rotaatiosäännöstä sovelletaan pelkästään luonnolliseen henkilöön tai päävastuulliseen tilintarkastajaan, joten se ei koske tilintarkastusyhteisöä. Säätiölain perustelujen mukaan ennen uuden säätiölain voimaantuloa alkaneessa tilintarkastustoimeksiannossa määräaika lasketaan uuden lain voimaantulosta, eikä aiempia tilikaudia siis oteta huomioon. (Etelämäki & Perälä 2015, 18 - 19; Säätiölaki 2015.)

Uuden säätiölain mukainen tilintarkastajan rotaatiosäännös on ankarampi, kuin useimmilla muilla tilintarkastusvelvollisilla. Ennen uuden säätiölain säätämistä vain pörssiyhtiöt ja eräät muut yleisen edun kannalta tärkeiksi katsotut yhteisöt oli velvoitettu tilintarkastajan vaihtamiseen määräajoin. Säätiölain perustelujen mukaan tavoitteena tilintarkastajan määräaikaisessa vaihtamisessa on tilintarkastuksen riippumattomuuden varmistaminen. (Etelämäki & Perälä 2015, 19.)

#### **6.4 Tilintarkastuskertomuksessa annettavat lausunnot**

Tilintarkastajan tulee antaa jokaiselta tarkastetulta tilikaudelta päivätty ja allekirjoitettu tilintarkastuskertomus, joka on julkinen asiakirja. Tilintarkastuskertomuksessa tulee tilintarkastuslain mukaan antaa lausunnot siitä antavatko tilinpäätös ja toimintakertomus oikeat ja riittävät tiedot säätiön tuloksesta ja taloudellisesta asemasta, sekä siitä ovatko tilikauden toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ristiriidattomia. (Tomperi 2009, 153 - 154; Tilintarkastuslaki 2015.)

Tilintarkastuslain mukaisten lausuntojen lisäksi uusi säätiölaki edellyttää säätiön tilintarkastajalta myös muita lausuntoja, jotka kuitenkin poikkeavat jonkin verran vanhan säätiölain vaatimista lausunnoista. Sekä vanhan että uuden lain sää-



dökset liittyvät tilintarkastuskertomuksen lausuntoon koskien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen tietojen antamista sekä lausuntoon toimitetuille maksetuista palkkioista. Lisäksi vanhassa säätiölaissa oli vaatimus sijoitustoiminnan tarkastukseen liittyvästä lausunnosta, jota uudessa laissa ei vaadita. (Hannula 2011, 183; Säätiölaki 2015.)

Kuten jo aiemmin toimintakertomuksesta todettiin, siinä tulee säätiölain mukaan ilmoittaa millä tavoin säätiö on toiminut tarkoituksensa toteuttamiseksi tilikaudella (Säätiölaki 2015). Uuden säätiölain 4. luvun 2§:n mukaan tilintarkastuskertomuksessa tulee olla lausunto siitä, onko tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa annettu säätiön toiminnasta tilikaudella olennaiset tiedot, jotta voidaan arvioida, onko säätiö noudattanut sen tarkoitusta ja toimintamuotoja koskevia sääntömääräyksiä (Säätiölaki 2015). Sen sijaan vanhan säätiölain 2. luvun 12 §:n mukaan tilintarkastuskertomuksen tuli sisältää lausunto siitä, antaako säätiön tilinpäätös ja toimintakertomus oikeat ja riittävät tiedot säätiön toiminnasta (Hannula 2011, 183).

Uuden säätiölain 4. luvun 2§:n mukaan tilintarkastuskertomuksen tulee sisältää lausunto siitä, voidaanko säätiön toimielinten jäsenille suoritettuja palkkioita ja korvauksia pitää tavanomaisina, kun taas vanhan säätiölain 2. luvun 12§:n mukaan lausunto tuli esittää siitä voidaanko palkkioita pitää kohtuullisina (Hannula 2011, 183; Säätiölaki 2015). Uuden lain säännös koskee myös säätiökonsernin tytäryrityksen maksamia palkkioita ja korvauksia. Tilintarkastajan tehtävä on arvioida ovatko maksetut palkkiot tavanomaisia. Toisaalta säätiön hallitus ja hallintoneuvosto voivat osoittaa tilintarkastajalle mihin palkkioiden määräytyminen perustuu. (Etelämäki & Perälä 2015, 18.)

Vanhan säätiölain 2. luvun 12§:n mukaan tilintarkastuskertomuksen tuli sisältää lausunto siitä ovatko säätiön varat asianmukaisesti sijoitettu (Hannula 2011, 183). Uuteen säätiölakiin ei sisälly vastaavaa säädöstä, mutta lain perustelujen mukaan säätiön hallinnon tarkastuksessa tulee huomioida sijoitustoimintaan kohdistuva erityinen suunnitelmallisuuden vaatimus. Uusi säätiölaki ei edellytä kirjallisen sijoitussuunnitelman laadintaa, mutta on suositeltavaa tehdä sellainen. Sen perusteella säätiön hallitus voi osoittaa säätiön varainhoidon olleen tilikaudella suunnitelmallista ja huolellista. (Etelämäki & Perälä 2015, 18.)

## **7 Käytännön näkökulmat uuden säätiölain tuomiin muutoksiin**

Tässä opinnäytetyössä tehty tutkimus oli kvalitatiivinen tutkimus, joka toteutettiin teemahaastatteluina. Haastateltavina olivat kahden eri säätiön kolme toimihenkilöä ja toisen säätiön kaksi tilintarkastajaa, joita kutakin haastateltiin erikseen. Tulokset pohjautuvat heidän vastauksiinsa.

### **7.1 Tutkimuksen kohteena olevat säätiöt**

Toinen tutkimuksen kohteina olevista säätiöistä oli Etelä-Karjalan ammatillisen koulutuksen tukisäätiö, joka on apurahasäätiö, eikä harjoita liiketoimintaa. Säätiön tarkoituksena on Saimaan ammattikorkeakoulussa ja Saimaan ammattiopistossa suoritettavan opetuksen, koulutuksen sekä tutkimuksen tukeminen. Säätiö jakaa apurahoja ja avustuksia ammattikorkeakoulun ja ammattiopiston opiskelijoille. Vuonna 2015 säätiö jakoi apurahoina yhteensä noin 152 000 euroa. Säätiön taseen loppusumma vuonna 2015 oli noin 1,9 miljoonaa euroa. (Tasekirja 2015a; Etelä - Karjalan ammatillisen koulutuksen tukisäätiö 2016.)

Toinen tutkimuksen kohteena oleva säätiö oli Lappeenrannan teknillisen yliopiston tukisäätiö, joka on apurahasäätiö, eikä harjoita liiketoimintaa. Säätiön tarkoituksena on yliopistossa suoritettavan tutkimuksen ja opetuksen tukeminen ja edistäminen. Vuonna 2015 säätiö myönsi apurahoja ja avustuksia Lappeenrannan teknillisen yliopiston tutkimuksen ja opetuksen tukemiseen ja edistämiseen yhteensä noin 955 000 euroa. Säätiö on konsernin emosäätiö, joka omistaa osan Lappeenrannan Tieto-Sähkötalo Oy:stä ja osan Lappeenrannan Ylioppilastalo Oy:stä. Säätiön kirjanpito on ulkoistettu Azets-tilitoimistolle. Säätiön taseen loppusumma oli vuonna 2015 noin 11,3 miljoonaa euroa. (Tasekirja 2015b; Lappeenrannan teknillisen yliopiston tukisäätiö 2016.)

### **7.2 Etelä-Karjalan ammatillisen koulutuksen tukisäätiön tulokset**

Tutkimuksen pääkysymyksenä oli: Miten uusi säätiölaki on vaikuttanut säätiöiden hallintoon ja tilinpäätökseen sekä tilintarkastukseen ja miten muutokset ovat näkyneet käytännössä? Saadakseni vastauksia kysymykseen hallinnon ja tilinpäätöksen osalta Etelä-Karjalan ammatillisen koulutuksen tukisäätiössä, haastattelin säätiön asiamiehenä toimivaa Terttu Kaurasta, joka vastaa säätiön

hallinnon toiminnasta ja säätiön toimintakertomuksen tekemisestä sekä säätiön kirjanpitäjää Päivi Kokkoa, joka vastaa säätiön kirjanpidosta ja tilinpäätöksen teosta. Tarkoituksena oli haastatella myös säätiön tilintarkastajaa saadakseni tietoa tilintarkastukseen tulleista muutoksista, mutta valitettavasti hän ei työkiireiltään ehtinyt haastateltavaksi.

Terttu Kauranen ei kokenut uuden säätiölain kovinkaan paljon vaikuttaneen omaan työhönsä säätiön asiamiehenä. Oman aikansa on toki vienyt perehtyminen uuteen säätiölakiin jo sen uudistumisvaiheessa sekä voimaantulon jälkeen tutustumalla säätiölain lisäksi esimerkiksi uudistettuun ”Säätiön hyvä hallinto”-oppaaseen. Sen sijaan säätiön kirjanpitäjän Päivi Kokon työmäärää uuden säätiölain aikaansaama sijoitustoiminnan ulkoistaminen on lisännyt. Terttu Kauranen koki uuden säätiölain tuoneen säätiöt lähemmäs nykyaikaa ja säätiölain lähemmäs osakeyhtiölakia (yhteisöläinsäädäntöä). Hän kokee myös uuden säätiölain selkeyttäneen säätiön hallintoa sekä yksinkertaistaneen ja helpottaneen säätiön sääntöjen muuttamista.

Säätiön hallintoon on tullut joitakin muutoksia. Suurimmat muutokset säätiön hallinnossa liittyvät apurahoista päättämiseen ja sijoitustoiminnan uudistamiseen. Säätiössä toimii hallitus, jonka rooli ja vastuu ovat korostuneet uuden lain myötä. Lisäksi säätiössä on työvaliokunta, jonka vastuuta on muutettu. Ennen lakimuutosta työvaliokunta päätti stipendeistä ja apurahoista, mutta uuden lain mukaan valiokuntien toimivaltaa rajoitettiin, joten se on nyt hallituksen tehtävä. Asiamiehen nimike oli aikaisemmin toiminnanjohtaja, mutta se muutettiin asiamieheksi, jotta se selkeästi erottuu uuden lain mukaisesta toimitusjohtajasta, jolla toimivalta ja vastuu on erilainen.

Uuden lain mukainen varainhoidon suunnitelmallisuuden vaatimus koettiin säätiössä hyvin positiivisesti. Säätiön sijoitustoiminta ulkoistettiin kokonaan alan ammattilaisille uuden säätiölain myötä ja sen lisäksi on laadittu kirjallinen ”Sijoitussuunnitelma ja varainhoidon ohje”. Koettiin, että lakiuudistus tuli ihan oikeaan aikaan säätiön kannalta, koska säätiön sijoitustoiminnan uudistamisen myötä saatiin samalla hajautettua säätiön sijoituksia, jotka olivat sillä hetkellä liikaa painottuneet tiettyyn kohteeseen ja sitä kautta pienennettyä sijoitustoiminnan riskejä.

Uuden säätiölain mukainen lähipiirisäädös on aiheuttanut toimenpiteitä säätiössä. Säätiön hallitus myöntää stipendit ja apurahat. Ehdotukset apurahojen saajista tulevat opettajilta ja koulutuspäälliköiltä. Hallituksen jäsenten vastuulla on huolehtia, että jos apurahojen saajien joukossa on heidän lähipiiriinsä kuuluvia henkilöitä, tulee heidän uuden säätiölain mukaisesti jäädä itsensä siltä osin pois päätöksenteosta. Siten lähipiirirekisterin laatimista ei ole katsottu tarpeelliseksi ja sen tekeminen koettaisiin muutenkin hankalana.

Säätiön sääntöjä on uudistettu vastaamaan uutta lakia ja säännöistä on poistettu kohtia, jotka tulevat suoraan uudesta säätiölaista. Myös sääntöjen sanamuotoja on muutettu uuden säätiölain mukaisiksi.

Tutkimuskysymyksenä oli lisäksi: Miten uuden säätiölain vaatimukset on huomioitu toimintakertomusta laadittaessa. Muutoksia tämän säätiön tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen ei uuden lain myötä juurikaan tullut. Säätiön toimintakertomuksessa on jo ennen lakiuudistustakin kerrottu säätiön toiminnasta ja tarkoituksen toteuttamisesta. Säätiön hallitus hyväksyi uudistetut säännöt ja vuoden 2015 toimintakertomuksessa mainittiin uuden lain vaatimuksen mukaisesti sääntöjen uudistamisesta.

Lisäksi tutkimuskysymyksenä oli: Miten uusi säätiölaki on vaikuttanut käytännössä tilintarkastuskertomuksessa vaadittavien lausuntojen antamiseen? Haastattelu säätiön tilintarkastuksesta jäi toteuttamatta, mutta sain luettavaksi kyseisen säätiön tilintarkastuskertomuksen vuodelta 2015. Tilintarkastuskertomuksessa on annettu lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta sekä niiden ristiriidattomuudesta ja uuden säätiölain mukainen lausunto palkkioiden ja korvausten tavanomaisuudesta. Lisäksi tilintarkastuskertomuksessa on maininta siitä, että varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty. (Tasekirja 2015a.)

### **7.3 Lappeenrannan teknillisen yliopiston tukisäätiön tulokset**

Jo edellä mainittuun päätutkimuskysymykseen uuden säätiölain vaikutuksista säätiöiden hallintoon ja tilinpäätökseen sekä niihin tulleista muutoksista sain vastauksia Lappeenrannan teknillisen yliopiston tukisäätiön kohdalla säätiön toiminnanjohtajana toimivalta Timo Alholta.

Toiminnanjohtaja Timo Alho koki uuden säätiölain vaikuttaneen sekä omaan työskentelyynsä että tilitoimiston työskentelyyn työmäärän lisääntymisenä ja työn vaikeutumisena entiseen verrattuna. Tämä näkyi erityisesti tilinpäätöksen laadinnassa siten, että säätiön tuli uuden säätiölain velvoittamana laatia vuodelta 2015 ensimmäisen kerran konsernitilinpäätös. Lisäksi tuli huomioida uusi lähipiirisäädös, mikä on haastavaa, koska säätiön lähipiiri on todella laaja. Lisäksi säätiön sääntöjä tuli uudistaa. Uuden säätiölain ohella samoihin aikoihin tuli myös kirjanpitolakiin muutoksia, mutta ne vaikuttivat enemmänkin säätiön kirjanpitoa hoitavan tilitoimiston tehtäviin.

Uuteen säätiölakiin Timo Alho perehtyi jo sen luonnosteluvaiheessa ja on osallistunut lakia käsittelevään seminaariin sekä lukenut lakia käsitteleviä artikkeleita. Lisäksi lakikohtia tulee tarkistettua työssä tarpeen mukaan. Hän piti siitä, että lakia on modernisoitu ja kokee valvonnan lisääntyneen uuden lain myötä. Lisäksi hän kokee avoimuuden lisääntyneen, mikä näkyy esimerkiksi siinä, että lähipiiritapahtumat tulee tuoda nyt julki toimintakertomuksessa toisin kuin aiemmin. Joustavuutta uusi laki on sitä vastoin hänen mielestään vähentänyt.

Säätiön hallintorakenne on pysynyt ennallaan. Säätiössä on hallitus ja sen lisäksi työvaliokunta, jonka muodostaa osa hallituksesta ja joka toimii hallituksen linjausten mukaisesti. Työvaliokunnan päätösvalta on pysynyt entisellään. Säätiössä on toiminnanjohtaja, joka toimii hallituksen alaisuudessa sen antamien ohjeiden mukaisesti.

Säätiön varainhoitoon ei ole tullut muutoksia. Säätiön sijoitustoimintaa toteutetaan hallituksen linjausten mukaisesti. Säätiön sijoitustoiminta on ollut suunnitelmallista jo ennen uuden lain voimaantuloa, joten tarvetta muutokseen ei ole ollut. Varsinaista kirjallista sijoitussuunnitelmaa ei ole uuden säätiölain myötä tehty, vaan säätiön ohjenuorana on ollut jo ennen uutta säätiölakia useammaksi vuodeksi laadittu sijoitusstrategia, jota on noudatettu.

Lähipiiriuudistus on koettu hankalaksi säätiön toiminnassa. Säätiölle on laadittu lähipiiriohje, joka kaikkien päätöksentekoon osallistuvien tulee käydä läpi ja ilmoittaa lähipiiritapahtuma eli toisin sanoen jäävätä itsensä itseään ja lähipiiriään koskevilla päätöksillä. Varsinaista lähipiirirekisteriä ei ole laadittu, koska sen

on katsottu olevan käytännössä mahdotonta säätiön lähipiiriin kuuluvien henkilöiden todella suuren määrän ja vaihtuvuuden takia.

Säätiön säännöt on käyty läpi lakiuudistuksen jälkeen yhdessä PwC:n tilintarkastajien kanssa ja muutettu vastaamaan uutta säätiölakia. Säännöistä poistettiin useita kappaleita ja rivejä, koska niiden sisältö on kirjattu uuteen lakiin. Myös sääntöjen sanamuotoja on muutettu vastaamaan uutta säätiölakia. Sääntöjen uudistuksen yhteydessä joitakin säätiön toimintaa rajoittaneita sääntöjä muutettiin joustavammiksi.

Uusi säätiölaki on lisännyt säätiössä tilinpäätöksen laatimisen työmäärää. Suurimmat muutokset tilinpäätöksen laadinnassa kohdistuivat uuden säätiölain 5. luvun 4§:n vaatimukseen konsernitilinpäätöksen laatimisesta (Säätiölaki 2015). Säätiön tuli laatia uuden säätiölain voimaantulon jälkeen vuodelta 2015 ensimmäisen kerran konsernitilinpäätös, mikä koettiin hankalaksi ja aikaa vieväksi. Myös laajentuneet liitetietovaatimukset konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteista on otettu huomioon tilinpäätöstä laadittaessa. Jatkossa tilinpäätöksen laatiminen lienee kuitenkin helpompaa, koska siitä on jo kokemusta.

Myös tämän säätiön kohdalla sain vastauksia tutkimuskysymykseen siitä, miten uuden säätiölain vaatimukset on huomioitu toimintakertomusta laadittaessa. Uuden säätiölain vaatimukset toimintakertomuksen suhteen on huomioitu, mikä näkyy vuoden 2015 toimintakertomuksessa lisääntyneenä informaationa. Vuoden 2015 toimintakertomuksessa on kerrottu säätiön toiminnasta ja tarkoituksesta laajemmin aiempaan verrattuna. Kuten aiemminkin toimintakertomuksessa on kerrottu säätiön toiminnasta tilikauden aikana, sen varojen hoidosta sekä kuluneen tilikauden tapahtumista ja arvio tulevasta kehityksestä. Sen lisäksi uutena tietona toimintakertomukseen on lisätty konsernin tapahtumat, konsernin palkat ja palkkiot sekä kerrottu säätiön toimintaan liittyvistä riskeistä. Toimintakertomuksessa tulee uuden säätiölain 5. luvun 2 §:n vaatimusten mukaan mainita säätiön sääntöjen muuttamisesta. Vuoden 2015 toimintakertomuksessa on maininta siitä, että valmistelu säätiön sääntöjen muuttamiseksi on aloitettu. Uuden lain mukaiset sääntömuutokset on nyt jo tehty, mutta sääntömuutosten rekisteröinti on vielä meneillään. Saman lain pykälän nojalla toimintakertomuksessa on maininta siitä, että konsernilla ei ole ollut merkittäviä liiketapahtumia

lähipiirin kanssa, eikä lähipiirille ole myönnetty apurahoja ja avustuksia tilikaudella 2015. (Säätiölaki 2015; Tasekirja 2015b.)

#### **7.4 Tilintarkastajien haastattelujen tulokset**

Tutkimuksen pääkysymyksenä oli: Miten uusi säätiölaki on vaikuttanut säätiöiden hallintoon ja tilinpäätökseen sekä tilintarkastukseen ja miten muutokset ovat näkyneet käytännössä? Saadakseni selville Lappeenrannan teknillisen yliopiston tukisäätiön tilintarkastukseen tulleita muutoksia, haastattelin säätiön tilintarkastuksesta vastaavia PricewaterhouseCoopers Oy:n KHT-tilintarkastajia Pasi Warista ja Päivi Värjää.

Säätiölain uudistaminen ei vaikuttanut paljon tilintarkastajien rooliin tai työmäärään, koska tilintarkastus tehdään pääasiassa tilintarkastuslain mukaan, eikä tilintarkastuksen sisältö ole siinä mielessä muuttunut. Tietysti ne asiat, jotka ovat muuttuneet, eli uudet säädökset, jotka koskevat esimerkiksi hallintoa ja tilinpäätöstä, tulee ottaa huomioon ja vaikuttavat siihen miten työtä kohdistetaan ja minkälaisista asioista asiakkaan kanssa keskustellaan. Toki lain muuttuessa työmäärä alkuvaiheessa lisääntyy, kun mietitään lain soveltamista ja tulkintoja.

Molemmat tilintarkastajat perehtyivät uuteen säätiölakiin lähinnä itse opiskelemalla sekä osallistumalla koulutuksiin. Lakia tulee myös kerrattua tilintarkastuksen yhteydessä, koska säätiöiden tarkastukseen ei ole vielä muodostunut samanlaista rutiinia kuin osakeyhtiöiden, joita tarkastetaan huomattavasti enemmän.

Uutta säätiölakia tilintarkastajat pitävät kaiken kaikkiaan hyvänä uudistuksena muun muassa, koska laki kaipasi päivitystä. Riippumattomuus- ja esteellisyys-säädökset ovat olleet muiden lisäksi myös tilintarkastajan kannalta vähän hankalat. Uudella lailla on pyritty edistämään avoimuutta tuomalla esille lähipiiritahtumat tilinpäätöksessä, mutta toisaalta niiden konkreettinen valvonta on vaikeaa. Joustavuuteen tai tehokkuuteen ei ole koettu lainsäädännön sinänsä vaikuttaneen, koska säätiöillä tulee joka tapauksessa olla määriteltynä prosessit ja toimintatavat.

Uuden lain mukaista rotaatiosäännöstä, eli tilintarkastajan vaihtamista säätiöissä seitsemän vuoden välein ei pidetty huonona asiana. Sen koetaan sopivan säätiöiden tarkastukseen hyvin, koska säätiöillä ei ole ns. omistajaedun valvontaa, eli on vaarana, että toiminta ei pysykään riippumattomana. Toki koettiin harmilliseksi, että tutun ja hyvän säätiöasiakkaan kanssa ei ole mahdollista jatkaa pidempään yhteistyötä.

Hallinnon tarkastusta toteutetaan samalla tavalla kuin ennen uutta säätiölakia, mutta erityisesti muuttuneita asioita painotetaan. Toki lain muutoksista on vasta lyhyt kokemus ja voi olla, että vuosien saatossa käytännöt alkavat vakiintumaan ja hallinnon tarkastukseen tulee suosituksia ja ohjeistuksia. Lähipiiri on varmastiikin suurin muutos, joka hallinnossa näkyy ja on aiheuttanut paljon kysymyksiä. Keskusteluja on käyty lähipiirimäärittelystä ja siitä kuinka se tehdään, kuka sen tekee ja miten sitä ylläpidetään, koska lähipiiri muuttuu koko ajan. Tilintarkastuksessa kiinnitetään huomio siihen, millaiset kontrollit säätiön lähipiiristä on luotu ja miten sitä dokumentoidaan ja valvotaan. Varainhoidon tarkastus ei uuden lain myötä paljonkaan muuttunut esimerkiksi, koska sijoitustoiminta on ollut säätiössä suunnitelmallista jo pitkään.

Lisäksi tutkimuskysymyksenä oli: Miten uusi säätiölaki on vaikuttanut käytännössä tilintarkastuskertomuksessa vaadittavien lausuntojen antamiseen? Tilintarkastus on niin tarkkaan säädelyä ja standardoitua, ettei uusi säätiölaki käytännössä juurikaan vaikuttanut tilintarkastuskertomuksessa vaadittavien lausuntojen antamiseen. Tilintarkastajat kertoivat kuitenkin ajatuksiaan säätiölakiin tulleista lausunnon antamiseen liittyvistä muutoksista.

Uuden säätiölain mukaan tilintarkastajan tulee antaa lausunto siitä, onko säätiön toiminnasta tilikaudella annettu olennaiset tiedot, jotta voidaan arvioida, onko säätiö noudattanut sen tarkoitusta ja toimintamuotoja koskevia sääntömääräyksiä. Vuoden 2015 tilintarkastuksessa kyseessä olevan säätiön kohdalla tämän lausunnon antamisessa ei ollut ongelmia, koska säätiö on toiminut tarkoituksensa mukaisesti. Tätä lakimuutosta pidettiin hyvänä. Kaikissa yhteisömuodoissa voisi korostaa sitä, mikä toiminnan tarkoitus on ja miten sitä ollaan toteutettu.



Tilintarkastuskertomuksessa tuli ennen uutta säätiölakia antaa lausunto toimielinten jäsenille suoritettujen palkkioiden kohtuullisuudesta ja uuden lain mukaan niiden tavanomaisuudesta. Haastatellut tilintarkastajat eivät pitäneet muutosta merkittävänä ja lausunnon antamiseen vaikuttavana. Tavanomainen ja kohtuullinen tarkoittivat heidän mielestään käytännössä lähes samaa asiaa. Tavanomaista pidettiin kuitenkin parempana ilmaisuna, koska sen nähtiin tarkoittavan sitä mitä yleensä maksetaan samantyyppisistä tehtävistä. Tulisi myös ottaa huomioon onko palkkio tavanomainen suhteessa säätiön kokoon, toimintaan ja henkilöiden toimenkuvaan.

Uuden säätiölain mukaan säätiön varainhoidon tulee olla suunnitelmallista. Tilintarkastajat pitivät tätä hyvänä uudistuksena. Säätiön varainhoito tulee esille hallinnon tarkastuksen yhteydessä, kun mietitään, onko säätiön hallinto toiminut säätiön edun mukaisesti. Vanhan säätiölain mukaan tilintarkastuskertomuksen tuli sisältää lausunto siitä, ovatko säätiön varat varmalla ja tuloa tuottavalla tavalla sijoitettu, mutta uudessa laissa tätä lausuntoa ei enää vaadita. Sanaparia ”varma ja tuloa tuottava” pidettiin hankalana ja ikään kuin toisensa poissulkevana lausuntoa annettaessa. Lausunnon antamisen poistamista laista pidettiin myös hyvänä, koska varainhoidon suunnitelmallisuuden katsottiin olevan hallituksen vastuulla.

## **8 Yhteenveto ja johtopäätökset**

Tässä opinnäytetyössä on tutkittu, mitä muutoksia uusi säätiölaki on tuonut säätiöiden hallintoon, tilinpäätökseen ja tilintarkastukseen. Opinnäytetyön empiirinen osa toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena, jossa aineistona käytettiin kahden eri säätiön toimihenkilöille sekä toisen säätiön tilintarkastajille toteutettuja teemahaastatteluja. Kaikkiin tutkimuskysymyksiin löydettiin tutkimuksessa vastauksia.

Säätiöt ovat hyvinkin erilaisia esimerkiksi koon tai toimintamuotojensa suhteen. Myös tässä opinnäytetyössä tutkitut kaksi säätiötä poikkeavat toisistaan esimerkiksi kooltaan, vaikka ovatkin toimintamuodoltaan samanlaisia. Siten tutkimuksessa havaittiin uuden säätiölain seurauksena säätiöissä tehtyjen muutosten olleen hyvin erilaisia ja kohdistuneen eri asioihin, mutta myös yhtäläisyyksiä

löydettiin. Lisäksi voidaan todeta, että tutkimuksen kohteina olleissa säätiöissä on jo toimittu osin uuden säätiölain mukaisesti, joten muutokset eivät ole olleet kovin suuria.

Tutkimustulokset osoittavat, että Etelä-karjalan ammatillisen koulutuksen tukisäätiöön suurimmat muutokset liittyivät apurahoista päättämiseen sekä sijoitustoiminnan uudistamiseen. Lakiuudistuksessa valiokuntien toimivaltaa rajoitettiin, joten apurahoista päättäminen siirtyi työvaliokunnalta hallituksen tehtäväksi. Suurin muutos koski varainhoidon uudistamista siten, että säätiön sijoitustoiminta ulkoistettiin kokonaan ja sen myötä laadittiin kirjallinen ”Sijoitussuunnitelma ja varainhoidon ohje”. Lisäksi säätiön toiminnanjohtajan nimike muutettiin asiamieheksi, jotta se paremmin erottuisi uuden lain mukaisesta toimitusjohtajanimikkeestä. Säätiön tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen ei uuden säätiölain myötä tullut muuta muutosta kuin toimintakertomukseen maininta sääntöjen uudistamisesta.

Lappeenrannan teknillisen yliopiston tukisäätiössä säätiön varainhoito on ollut suunnitelmallista jo ennen uuden säätiölain voimaantuloa, joten siellä uusi laki ei aiheuttanut sijoitustoimintaan muutoksia. Suurin muutos koettiin säätiön tilinpäätöksen laadinnassa. Vuoden 2015 tilinpäätös tuli jo laatia uuden säätiölain mukaan, mikä tarkoitti tämän säätiön kohdalla konsernitalinpäätöksen laatimista sekä huomattavasti aiempaa laajemman informaation lisäämistä toimintakertomukseen.

Molemmissa säätiöissä on uudistettu sääntöjä poistamalla säännöistä kohtia, jotka on kirjattu uuteen säätiölakiin sekä muutettu sääntöjen sanamuotoja uuden lain mukaiseksi. Toinen yhteneväinen seikka säätiöissä koskee lähipiiriuudistusta, joka on koettu hankalaksi. Molemmissa säätiöissä on lähdetty siitä, että päätöksentekoon osallistuvat jäävävät itse itsensä pois päätöksenteosta itseään ja lähipiiriään koskevissa päätöksissä. Kummassakaan säätiössä lähipiirirekisteriä ei ole laadittu, koska se koettaisiin hankalaksi lähipiirin suuren koon ja vaihtuvuuden takia. Myös tilintarkastajat kokivat lähipiirisäädöksen hankalaksi. Lähipiirimäärittely on vaikeaa, koska lähipiiri muuttuu koko ajan. Tilintarkastuksessa kiinnitetään huomio siihen, minkälaiset kontrollit säätiössä on luotu lähipiiristä sekä miten sitä dokumentoidaan ja valvotaan.

Uusi säätiölaki ei ole tuonut tilintarkastukseen juurikaan muutoksia, koska tilintarkastus tehdään pääasiassa tilintarkastuslain mukaan. Myöskään tilintarkastuskertomuksessa vaadittavien lausuntojen antamiseen uusi säätiölaki ei käytännössä paljonkaan vaikuttanut, koska tilintarkastus on niin tarkkaan säädeltyä ja standardoitua. Suurin muutos oli se, että uudessa säätiölaissa ei enää vaadita tilintarkastuskertomuksessa lausunnon antamista siitä, onko säätiön varat sijoitettu varmalla ja tuloa tuottavalla tavalla. Tilintarkastajat pitivät tätä hyvänä uudistuksena, koska säätiön hallinnon tarkastuksen yhteydessä kuitenkin katsotaan onko säätiön varainhoito ollut säätiön edun mukaista.

Uusi säätiölaki on ollut voimassa vasta vähän aikaa, joten haastateltavilla on toistaiseksi melko vähän kokemusta uudesta laista. Haastattelutilanteessa heillä oli kokemuksia uudesta säätiölaista vain yhden tilinpäätöksen osalta. Säätiölain uudistamisen haastateltavat kokivat hyvänä ja tarpeellisena, koska lakia on modernisoitu ja tuotu lähemmäs tätä päivää sekä vastaamaan muuta yhteisölain säädäntöä. Lähipiiriuudistus koettiin käytännössä kaikkein hankalimmaksi uudistukseksi. Toimintakertomuksen lähipiiritapahtumia koskevat laajat raportointivelvoitteet on koettu käytännössä monissa säätiöissä hyvin haasteellisiksi (Fagervik 2016, 46). On mielenkiintoista nähdä, tullaanko lähipiirisäädöstä jatkossa kehittämään, tullaanko siitä antamaan lain laatijan taholta jonkinlaista lisäohjeistusta lain tulkinnasta tai tullaanko lakia kenties tältä osin muuttamaan.

Tässä tutkimuksessa on tutkittu säätiölain tuomia muutoksia vain kahteen säätiöön, joten tuloksia ei voi yleistää koskemaan kaikkia säätiöitä. Säätiöt ovat erilaisia ja voi olla, että muissa säätiöissä säätiölain tuomat muutokset ovat kohdistuneet eri asioihin, joten niissä tutkimuksen tulokset olisivat voineet olla melko erilaiset. Uudesta säätiölaista ei ole tehty aiempia tutkimuksia. Tässä tutkimuksessa aihe oli rajattu koskemaan uuden säätiölain tuomia muutoksia säätiön hallintoon, tilinpäätökseen ja tilintarkastukseen, joten jatkossa voisi tutkia uutta säätiölakia muilta osin esimerkiksi säätiövalvonnan osalta.

## Lähteet

Etelämäki, T. & Perälä S. 2015. Uusi säätiölaki – vaikutukset tilinpäätöksen laadintaan ja tilintarkastukseen. Balanssi, 14 – 16 ja 18 -19.

Etelä - Karjalan ammatillisen koulutuksen tukisäätiö. 2016.  
<https://www.saimia.fi/tukisaatio/>. Luettu 27.3.2017.

Fagervik, J. 2016. Kokemuksia uuden säätiölain lähipiirisäätelystä. Balanssi, 46.

Hannula, A., Kilpinen K. & Lakari T. 2011. Säätiö. Helsinki: WSOYpro.

Hannula, A., Kilpinen K. & Lakari T. 2015. Säätiö - Käytännön käsikirja. Helsinki: Talentum Pro.

HE 166/2014. Hallituksen esitys eduskunnalle säätiölaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi 2014. <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2014/20140166>. Luettu 3.1.2017.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Kallio, M., Kangasniemi A., Pöyhönen K. & Vierros, H. 2016. Yhdistykset ja säätiöt : kirjanpidon, tilinpäätöksen ja verotuksen erityiskysymyksiä. Helsinki: ST-Akatemia Oy.

Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä: miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kilpinen, K., Perälä, J., Perälä, S. & Viertola, J. 2015. Säätiön toiminta ja talous - Säätiölaki käytännössä. Helsinki: ST - Akatemia Oy.

Kirjanpitolaki 1997. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1997/19971336>. Luettu 12.1.2017.

Kirjanpitolaki 2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336>. Luettu 13.1.2017.

Kokko-Lehtinen, M. & Reinikainen M. 2015. Hyvän hallinnon periaatteet säätiötoimintaa ohjaamassa. Balanssi, 27.

Lappeenrannan teknillisen yliopiston tukisäätiö. 2016. <http://www.lut-tukisaatio.fi/index.php>. Luettu 27.3.2017.

Lydman, K. 2016a. Säätiöiden uudet säännöt. Tilisanomat, 32 - 33.

Lydman, K. 2016b. Uusi kirjanpitolaki käytännössä - Keskeiset muutokset. Helsinki: Tietosanoma.

Suomen tilintarkastajat ry. 2017.  
<https://www.suomentilintarkastajat.fi/tilintarkastus/vanhat->

saantelyhankkeet/tilintarkastuslain-uudistus/uudistunut-tilintarkastuslaki-tullut-voimaan. Luettu 19.4.2017.

Säätiölaki 2015. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150487>. Luettu 12.1.2017.

Säätiön hyvä hallinto 2015. [http://www.saatiopalvelu.fi/media/srnk\\_saatioden-hyva-hallinto\\_screen.pdf](http://www.saatiopalvelu.fi/media/srnk_saatioden-hyva-hallinto_screen.pdf). Luettu 5.2.2017.

Tasekirja 2015a. Etelä - Karjalan ammatillisen koulutuksen tukisäätiö.

Tasekirja 2015b. Lappeenrannan teknillisen yliopiston tukisäätiö.

Tilintarkastuslaki 2015. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20151141>. Luettu 30.1.2017.

Tomperi, S. 2009. Tilintarkastus – Normeista käytäntöön. Helsinki: Edita Publishing Oy.

**Uuden säätiölain vastaanottaminen**

- Millä tavoin olet perehtynyt uuteen säätiölakiin ja miten uusi säätiölaki on vaikuttanut työskentelyysi/tehtäviisi?
- Mitä mieltä olet uudesta säätiölaista?
- Mitkä ovat olleet uuden säätiölain tuomat oleelliset muutokset mitä olet huomannut työssäsi?

**Hallinto**

- Miten säätiön hallintorakenne on muodostunut ennen uuden lain voimaantuloa ja onko siihen tullut muutoksia?
- Miten oma asemasi/tehtävänimikkeesi on säätiössä muuttunut lain voimaantulon jälkeen ja miten se on vaikuttanut päättämisvaltaasi ja vastuuseesi säätiössä?
- Mitä muita toimielimiä säätiöllä on, mikä niiden päätäntävalta ja vastuu on ollut ja onko niitä rajoitettu uuden lain voimaantulon jälkeen?
- Miten uusi säätiölaki on vaikuttanut hallinnon työskentelyyn?

Vanhan lain mukaan säätiön varat tuli sijoittaa varmalla ja tuloa tuottavalla tavalla. Uuden lain mukaan säätiön varojen hoidon tulee olla suunnitelmallista.

- Miten säätiössä on vastattu uuden säätiölain vaatimukseen varainhoidon suunnitelmallisuudesta?

Uuden säätiölain mukaan taloudellisen edun tuottaminen lähipiirille on kielletty ja lähipiirin määritelmä on huomattavasti laajempi uudessa säätiölaissa.

- Minkälaisia toimenpiteitä tämä on aiheuttanut hallinnossa?
- Onko uusi säätiölaki johtanut siihen, että säätiön sääntöjä on täytynyt uudistaa tai tulee uudistaa tulevaisuudessa? (Mitä sääntöjä ja millä tavalla?)

**Tilinpäätös ja toimintakertomus**

Uusi säätiölaki tuli voimaan 1.12.2015. Vuoden 2015 tilinpäätös on pitänyt tehdä uuden lain mukaisesti.

- Miten uusi säätiölaki vaikutti vuoden 2015 tilinpäätöksen laatimiseen ja mitä muutoksia tilinpäätöksessä oli verrattuna aiempaan?

- Miten uusi säätiölaki on vaikuttanut toimintakertomuksen laatimiseen ja millaisia haasteita uuden säätiölain vaatimukset ovat tuoneet siihen? Miten vanhan ja uuden lain mukainen toimintakertomus eroavat toisistaan?
- Miten seuraavat uuden lain vaatimukset on tuotu esille toimintakertomuksessa?
  - millä tavoin säätiö on toiminut tarkoituksensa toteuttamiseksi, ja kuinka olennaisilla tapahtumilla on toteutettu säätiön tarkoitusta
  - tiedot lähipiirille annetuista taloudellisista eduista ja toimista
  - jos sääntöjä on muutettu, maininta sääntöjen muuttamisesta

**Uuden säätiölain vastaanottaminen**

- Millä tavoin olet perehtynyt uuteen säätiölakiin ja miten uusi säätiölaki on vaikuttanut tehtäviisi/työskentelyysi?
- Mitä mieltä olet uudesta säätiölaista?

**Tilintarkastus**

- Miten uusi säätiölaki on vaikuttanut säätiön tilintarkastukseen käytännössä?
- Mitkä ovat olleet uuden säätiölain tuomat oleelliset muutokset, mitä olet huomannut tilintarkastustyössäsi?
- Miten hallinnon tarkastus on muuttunut uuden säätiölain voimaantulon jälkeen?
  - miten hallintorakenteen tarkastus on muuttunut?
  - miten varainhoidon tarkastus on muuttunut esim. sijoitustoiminnan suunnitelmallisuuden osalta?
  - miten lähipiirin tarkastus on muuttunut?
- Vanhassa säätiölaissa ei ole ollut tilintarkastajia koskevaa rotaatiosäännöstä. Mitä mieltä olet uuden lain mukaisesta rotaatiosäännöksestä?

**Tilintarkastuskertomuksen lausunnot**

- Miten uusi säätiölaki on vaikuttanut käytännössä tilintarkastuskertomuksessa vaadittavien lausuntojen antamiseen?

Vanhan lain mukaan tuli antaa lausunto siitä, antaako säätiön tilinpäätös ja toimintakertomus oikeat ja riittävät tiedot säätiön toiminnasta.

Uuden lain mukaan tulee antaa lausunto siitä, onko säätiön toiminnasta tilikaudella annettu olennaiset tiedot, jotta voidaan arvioida, onko säätiö noudattanut sen tarkoitusta ja toimintamuotoja koskevia sääntömääräyksiä.

- Miten säätiön toimintakertomuksessa on tuotu esille uuden lain vaatimus ja onko sen perusteella voinut antaa lausunnon?
- Mitä mieltä olet tästä lainmuutoksesta ja mikä merkitys sillä mielestäsi on?

Tilintarkastuskertomuksessa tulee antaa lausunto siitä, voidaanko säätiön toimielinten jäsenille suoritettuja palkkioita ja korvauksia pitää tavanomaisina. Vanhan lain mukaan niiden tuli olla kohtuullisia.

- Mikä ero on mielestäsi tavanomaisuudella ja kohtuullisuudella?
- Mitä mieltä olet tästä lain muutoksesta?



Vanhan säätiölain mukaan tilintarkastuskertomuksen tuli sisältää lausunto siitä ovatko säätiön varat sijoitettu varmalla ja tuloa tuottavalla tavalla. Uudessa laissa tätä vaatimusta ei ole.

- Mitä mieltä olet siitä, että varojen sijoittamista varmalla ja tuloa tuottavalla tavalla ei enää uudessa laissa ole vaan se on korvattu vaatimuksena varainhoidon suunnitelmallisuudesta?
- Mitä mieltä olet siitä, että tästä ei vaadita lausuntoa tilintarkastuskertomuksessa?